

Dr. KOVÁCS LAJOS

„MEGTANÍTLAK TÉGED AZ ÚTRA, AMELYEN JÁRJ.“*

Zsolt 32,8

A mai napon a magyarországi testvéregyház kettős ünnepet ül. Egyfelől rendes közgyűlésre gyűltek össze az Egyházi Főtanács egyházi és világi tagjai ebben az új ruhába öltöztetett, bensőséges áhítatot árasztó templomban. Ez az esemény egymagában is az egyház nagy ünnepét jelenti, amikor a közletről és távolról megjelentek több esztendő munkájának eredményeit számba veszik, és a legközelebbi feladatokat meghatározzák. Másfelől a mai nap fényét és ünnepi hangulatát nagymértékben emeli az a tény, hogy istentiszteletünkön kegyelettel emlékezünk egyházunk költő-püspökére, Kriza Jánosra.

Születése 100-ik, valamint halálának ugyancsak 100-ik évfordulóján, 1911-ben, illetve 1975-ben egyházunk ünnepi érzések között méltatta kiemelkedő tevékenységét. Ma pedig, születése 175-ik és püspökké választása 125-ik évfordulóján idézzük nemes alakját és egyházunk életében több vonatkozásban új korszakot jelentő áldásos missziói munkáját.

Meggyőződésem szerint emlékezésünk méltóvá válik azáltal, ha főbb vonalaiban ismertetjük azt a nagyon szépen megírt, gondolatokban gazdag és Kriza János egész valláserkölcsi életprogramját világosan kifejezésre juttató, mind a mai napig időszerű egyházi beszédet, amelyet ő mint a kolozsvári gyülekezet lelkésze mondott el, és amely az immár 92. évfolyamába lépő Keresztény Magvető első számában, 1861-ben jelent meg „A vándorlás tanulságos képe“ címen.

A beszéd egy, mestersége tökéletesítéséért vándorló ifjú útjának végigkísérésén keresztül mutatja be az ember rövidre szabott földi vándorlásának célját és értelmét.

A vándorló ifjú első kelleke, mellyel rendelkeznie kell, az útravaló, az elengedhetetlen földi javakról való gondoskodás, becsületes, szorgalmas, rendszeres munka és kötelességteljesítés által.

Második kellék az öltözet. Nem csupán az úti, mindennapi ruha, hanem a lelki ruha is újra meg újra beszennyeződik. Igyekezni kell azért mind a munkaruhát, mind a lelki ruhát gyakran tisztítanunk, a vi-

* Elmondta a Magyarországi Unitárius Egyház Pestlőrincen tartott főtanácsai ülésén 1986. október 19-én.

lágosság fiaihoz méltó lelki ruhát hordanunk, erkölcsileg időről időre újjászületnünk.

A vándorló ifjúnak harmadik, elmaradhatatlan, szükséges kelléke a vándorkönyv, a Biblia, amelyben megírva találjuk azt, hogy honnan jöttünk és hová megyünk; hogy porból lettünk és újra porrá kell válnunk, hogy Isten képére vagyunk teremtve; hogy hivatásunk kettős: orcánk veritékével kell kenyerünket ennünk és tökéletességre kell törekednünk; hogy a két legnagyobb jézusi parancsolat, az Isten- és emberszeretet gyakorlásában kell istenfiakká, jézustanítványokká magasztasolnunk, hogy az örökélet áldott világához eljuthassunk.

Végül a vándornak botra is szüksége van, amire támaszkodjék, vagy ha vele utat kell törnie. Ez a bot a hit. Ennél biztosabb támaszunk nincs. Ha a botot mindkét kezünkkel megragadjuk, életünk könnyűvé válik. A botnak, azaz a hitnek azonban minduntalan tettekben, a szeretet munkálásában kell megnyilatkoznia, virágot hoznia és gyümölcsöt teremnie.

A földi vándorlás időszaka rövid, és nem tudjuk, kihez mikor hangzik a hívó parancs. Ezért tudnunk kell, hogy vándorlásunk célja az, hogy magunkat mesterségünkben, embervoltunkban állandóan képezzük, hogy vándorlásunk végén a próbát kiállhassuk, hogy övéink és közösségünk javára mesterekké válhassunk.

A beszéd központi gondolata, mondanivalójának lényege a jobba, nemesebbé, igazabbá, magasabbrendűvé válásra, a tökéletesedésre való szüntelen törekvés, hogy az előnkbe tűzött célhoz mind közelebb juthassunk, egyszerűen: hogy megtanuljuk az utat, amelyen járnunk kell, hogy azt eredményesen megfutva, Isten színe előtt bármikor nyugodt lelkiismerettel megállhassunk.

Kriza János szavaival szólva, mi mind vándorok vagyunk a földi életben, „véges, de a végtelent sejtő és remélő lények“.

Ünneplő gyülekezeti, kedves atyámfiai, testvéreim! Minden istentiszteletünk számadástételre jelentkezés, számotadás az örök jézusi tantárgyról, a jóság, békesség, igazságosság, elnézés, megbocsátás, szeretet evangéliumi parancsolataiból. Időről időre számot kell adnunk arról, hogy az emberhez méltó, magasrendű, Istennek tetsző élet legszükségesebb kellékeinek birtokosai vagyunk-e. Van-e megfelelő munkaruhánk és lelki öltözetünk? Irányítja-e életünket, törekvéseinket és cselekedeteinket a legfőbb vándorkönyv, a tudományos kutatás legújabb eredményeire támaszkodó Biblia? Visz-e minket a vándorláshoz szükséges bot, a meg-ingathatatlan, diadalmas egyistenhit életutunkon biztosan előre? Van-e helyünk, szerepünk és mondanivalónk a szemünk előtt kialakuló új életben?

Mi ebben az áhítatos órában mély, tiszta alázattal megköszönjük Istenünknek, hogy atyai gondoskodásával mind a mai napig velünk volt, és segített abban, hogy egyházunk magasztos hivatását, a gyakori akadályok és megpróbáltatások között is, hűségesen teljesítette.

De az egyházi múlt áldott alapjain állva, a jövő felé kell tekintelnünk. E szószerű fenségéből és magasságából szent hivatástudattal és felelősségérzettel hirdetjük, hogy a mi életprogramunk, mely az evangélium örömeit és a múlt példaadásán épül fel, évszázadokon át ez volt, ma és holnap is csak ez lehet: minden igazán haladó gondolat és eszme hirdetőivé, támogatóivá és cselekvőivé válni; lelki arcunkkal azok

felé fordulni, akik az egyetemes, nemzeti és felekezeti megkülönböztetések felett álló, magasrendű életet, példaadásukkal, általános emberi magatartásukkal és naponkénti cselekedeteikkel megvalósítani igyekeztek. Tiszta meggyőződéssel, lángoló lélekkel hisszük és hirdetjük, hogy az unitárius vallásnak, mely minden időben az állandó fejlődésnek, soha meg nem szűnő szellemi és lelki újjászületésének hirdetője és hordozója volt, amelynek hívei az egyszerű, tiszta istenhit és józan ész szemüvegén keresztül tekintenek a világba, és az élet tényleges adottságainak figyelembevételével igyekeztek a múltban, és még fokozottabb mértékben igyekeznek a jövőben építeni az eszményi életet, van ma és lesz ezután is időszzerűsége és méltó helye az áldottabb, békésebb, boldogabb jövőt hirdető, munkáló új társadalmi rendben is, ha egyházunk irányítói, felelős vezetői és egyszerű, de öntudatos hívei mindig, minden körülmények között maradéktalanul meg fogják tartani a jézusi hit- és erkölcsstan legfőbb parancsolatait, és azoknak szellemében igyekeznek mindennapi életüket evangéliumi lelkülettel élni.

Mi, ez az emlékező és lélekben újjászületni vágyó gyülekezet, azzal a feltétlen bizonyossággal folytatjuk földi vándorlásunkat, hogy gondviselő Istenünk simogató, megtartó, éltető áldásával velünk lesz ezutáni életünkben is. Ebben az áhítatos órában újból elkötelezzük magunkat az evangélium szerinti életre, hogy családjaink, egyházaink, népünk, szocialista köztársaságaink és a nagy emberi közösség előmenetelét szolgálja. Hitet teszünk amellett, hogy a mindig időszzerű jézusi örömmüzenet megingathatatlan alapján állva, egyházalapítónk, Dávid Ferenc és az ő nyomdokain járó Kriza János és múltunk sok más hozzá hasonló egyházi és világi szellemi világítólámpásának útmutatásai szerint élve, a körülöttünk és bennünk fokozatosan formálódó új világ minden nemes célkitűzését egész lelkünkkel támogatva; lelki ruhánkat újra meg újra megtisztítva; a vándorkönyvet, a Bibliát áhítatos lélekkel olvasva, abból lelki és szellemi erőt merítve; vándorbotunkra hitünkre, öntudatos lélekkel támaszkodva, szűkebb családunkkal, hittestvéreinkkel és minden felebarátunkkal a szeretet és békeesség szellemében munkálkodva, egymást segítve és támogatva, ezután is igyekezni fogunk a nagy célhoz, a tökéletességhez, az Istenországba eszményi világához közelebb jutni, hogy bármikor is érkezzék hozzánk a hívó, számonkérő, végső szó, minket vi-
gyázva, készenlétben találjon.

Isten áldása legyen emlékezésünkön, e szent hajlékon és minden, az ő dicsőségét, nagyságát és mindenhatóságát hirdető templomon, hogy azoknak szent falai vasárnapról vasárnapra és minden adandó alkalommal töretlenül, diadalmasan sugározzák a jézusi evangéliumot minden becsülettel dolgozó és áhítatos lélekkel imádkozó hívó ember felé. Isten áldása nyugodjék meg mindazokon, akik a mai napon e hajlékban imádkoztak, és a jövőben imádkozni fognak. Áldása áradjon ki az egyház vezetőire és minden tagjára.

Ez a hajlék pedig továbbra is, még hosszú ideig hirdesse Isten dicsőségét és az ember, a testvér, a felebarát feltétlen szeretetszolgálatát. Amen.

ISTEN ÚTJÁN

Ezs 2,3

Minden újév reggelén az élet végtelen útjának újabb határvonalát lépjük át. Mögöttünk marad a megtett út, az elmúlt esztendő. Milyen is volt? Egy pillanatra hajtsuk le fejünket és emlékezzünk; oh ne arra, hogy szűk volt-e a marka, amikor örömeinket mérte vagy túl bő kézzel osztogatott-e bánatot és szenvedést? Most csak arra gondoljunk, hogy mi hogyan jártuk az elmúlt év sokszor göröngyös, máskor felfelé ívelő, majd szeszélyesen szétágazó útjait. Volt-e célunk, szilárd eszményünk, ami vezetett és volt-e erónk hitünk, kitartásunk megvalósítani álmainkat, véghez vinni terveinket?

Újév reggelén fontos e számbavétel, mert ez határozza meg elindulásunkat. Vár az új út, az új esztendő! Kémeleljük a ködbe vesző horizontot, próbáljuk fellebbenteni az idő titokzatos fátylát és bepillantani a hónapok, hetek, napok mélységeibe. Mit hoznak, mit tartogatnak számunkra? Merre és hová vezet az út?

Idő és élet örök vándora, ember, testvérem! Újévi tanácstalanságokban, amikor még túlságosan élők a múlt emlékei, amikor még bizonytalanok az első lépések, s lehet, hogy egy kicsit még mámoros a hangulatod, engedd, hogy megfogjam a kezéd és vezesselek. Ne félj, nem az én gyenge kezem nyújtom támaszul feléd, és nem a múltó szó erejével hívlek. Oda vezetlek, ahonnan biztos az elindulásunk, ahol nincs múlt és jövő, ahová összefutnak mind az életutak: az élet örök kútfejéhez, a mi teremtő és megtartó Istenünkhöz. Amikor megfogom a kezéd, szeretném ha ezt éreznéd meg s átforrósodna ettől a lelked: készen vagyok. Hívlek hát és vezetlek a próféta szavával, a mi áldott Istenünk üzenetével: „Jertek menjünk fel az Úr hegyére, Jákob Istenének házához, hogy megtanítsa minket az ő utaira, és mi járjunk az ő ösvényein.“

Ismered-e a magaslat varázsát, a hegyről való kilátás gyönyörűségét? Amikor fent vagyunk a hegyen, nemcsak a friss, ózondus levegő üdítő hatását érezzük vagy gyönyörködünk a verőfényes napsütésben s a kitégült látóhatár szépségeiben, hanem látjuk a völgyben fehéren kígyózó utakat is. Követni tudjuk futásukat: merre, hová vezetnek. De mennyivel más ez a hegy, ahová hívlek: az Úr hegyére. Itt nemcsak pillanatnyi örömök várnak rád, de beragyogja életünket az isteni szeretet napsütése, s lehet-e nagyobb áldása életünknek, mint belélegezni az Isten iránti bizalom és hit tiszta levegőjét. És milyen fenséges itt a kilátás, nem takarja el semmi a messihi horizontot: még a bánat felhője vagy a kétségek köde sem tudja elrejtteni előlünk Isten atyai arcát. Ezen a hegyen nem csak látunk völgyet, távoli csúcsokat és kanyargó utakat, hanem kitekintésünk hármas világnézetbe torkollik bele: egy pillanatra megértjük mi a múlt, megérezzük mi a jövő s bizalommal elfogadjuk a két óriás között tovaszaladó életutat, a jelent.

Vándorként járunk életutunkon, porába írjuk sorsunkat, álmainkat. De újév reggelén, amikor itt állunk Isten hegyén, tekintetünk egyszerre